EBÜ’L-KÂSIM NASRABÂDÎ

Fıkıh ve hadîs âlimlerinden ve evliyânın büyüklerinden. İsmi, İbrâhîm bin Muhammed bin Ahmed en-Nasrabâdî en-Nişâbûrî olup, künyesi Ebü’l-Kâsım’dır. Aslen Nişâbûrlu olduğundan, doğumu ve yetişmesi orada oldu. İlim öğrenmek için Bağdâd, Mısır, Şam ve başka yerlere gitti. Ebû Bekr Şiblî, Ebû Ali Rodbârî, Ebû Muhammed Mürteiş, Abdullah bin Muhammed bin Hasen, Yahyâ bin Bilâl, Abdullah bin Abdüsselâm, İbn-i Sa’îd, İbn-i Cevsâ, Ahmed et Assâl, İbn-i Huzeyme ve daha birçok büyük âlimlerle görüşüp, kendilerinden ilim öğrendi. Ebû Ali Dekkâk ve Ebû Nasr-ı Sûfî’nin üstadıdır, ömrünün sonuna doğru hacca gitti. Hacdan sonra, memleketine dönmeyip, Harem-i şerîfte bir sene kaldı ve 367 (m. 977) yılı Zilhicce ayında orada vefât edip, Hazreti Fudayl bin Iyâd’ın türbesi yanında defnolundu. Çok ibâdet etmekte, haram ve şüphelilerden sakınmakta, nefsin kötü olan isteklerine muhalefet etmekte, çok ileri derecede olup, zamanında bulunanlar onun büyüklüğünü kabûl ederlerdi. Hayatı boyunca memleketinin üstadı olarak bilinmiştir. Tasavvuf ve diğer ilimlerdeki, bilhassa fıkıh ve hadîsdeki derecesi çok yüksek idi. Fıkıh, hadîs ve târih ilminde, tasavvuf yolunda ilerlemek husûsunda, Peygamber efendimizin sünnetlerine dâir mes’elelerde, onları toplama, yazma ve yayma işinde ve başka konularda müşkülleri olanlar, kendisine müracaat ederlerdi. Çok hadîs-i şerîf yazdı ve rivâyet etti. Sika (güvenilir) bir zât olduğu için, yazdıklarına ve sözlü olarak rivâyet ettiklerine, kendisinden sonra gelen âlimler i’timâd etmişlerdir. Güzel menkıbeleri ve şaşılacak hâlleri çoktur.

Kendisi anlatıyor: “Birgün, Mekke-i mükerremede yolda yürürken, bir kimsenin yol ortasında can çekişmekte, şiddetli bir ızdırap ile kıvranmakta olduğunu gördüm. O anda kalbime, şu zavallının bu sıkıntılı hâlden kurtulması için bir Fâtiha okuyup üzerine üfliyeyim, düşüncesi geldi. O sırada, o kimsenin karnından bir ses geldi ki: Gayet anlaşılır bir şekilde: “Bırak bu alçağı! Çünkü bu, Hazreti Ebû Bekr’e düşmandır” diyordu. Demek ki, bozuk i’tikâdının ve düşmanlığının cezasını çekiyor deyip oradan ayrıldım.”

Birgün kendisine “Ba’zıları yabancı kadınlarla beraber oturuyorlar ve “Böyle yapmak bize zarar vermez. Biz, onları görmekle günaha girmekten korunmuş kimseleriz” diyorlar. Bunlar hakkında ne dersiniz?” diye soruldu. Cevâbında buyurdu ki; “Can bedende bulundukça, Allahü teâlânın emir ve nehiyleri devam etmektedir. Ya’nî, kul yaşadıkça helâle, harama riâyet etmeğe mecbûrdur. Nasıl olursa olsun bir erkek, kendisine yabancı olan bir kadın ile uygunsuz olarak görüşemez, konuşamaz, halvet hâlinde (kapalı bir yerde yalnız olarak) bulunamaz. Allahü teâlânın yasak ettiklerine dalmış olanlar, elbette şüpheli olan şeyleri yapmakta daha çok cesâretli olurlar.”

Ebü’l-Kâsım Nasrabâdî (radıyallahü anh) buyurdu ki:

“Recâ (Allahü teâlânın rahmetinden ümidli olmak) hâli, insanı ibâdet ve tâat yapmaya sevk eder. Havf (Allahü teâlânın azâbından korkmak) hâli de, insanı günah işlemekten uzaklaştırır.”

“Allahü teâlânın ni’metlerine şükredenin, hem ni’meti artar, hem de muhabbet ve ma’rifeti çoğalır.”

“Tasavvufun esâsı; İslâmın emir ve yasaklarına dört elle sarılıp, nefsin kötü arzularından ve bid’atlerden ya’nî dinde olmadığı hâlde ibâdet olarak uydurulan, sonradan meydana çıkarılan şeylerden uzak durmaktır. Ayrıca, dînini doğru olarak kendisinden öğrendiği İslâm âlimini çok sevmek, verilen vazîfeyi en güzel şekilde yerine getirmek, insanlardan gelen sıkıntılara sabretmektir.”

“Rızâ derecesine kavuşmak istiyen kimse, Allahü teâlânın rızâsı bulunan hâllerden kesinlikle ayrılmasın.”

“Kabahatlerinin af ve mağfiretini istemek niyetiyle yapılan ibâdet, iyiliklerine mükâfat istemek niyetiyle yapılan ibâdetten daha makbûldür.”

“Ma’rifet ve Allahü teâlâya yakın olma hâli farzları eda etmekle ve Sünnet-i seniyyeye tâbi olmakla ele geçer.”

1) Târîh-i Bağdâd cild-6, sh. 169

2) Tabakât-ül-kübrâ cild-1, sh. 122

3) Tabakât-üs-sûfiyye sh. 484

4) Risâle-i Kuşeyrî sh. 181

5) Nefehât-ül-üns sh. 274

6) Tezkiret-ül-evliyâ cild-2, sh. 261

7) Şezerât-üz-zeheb cild-3, sh. 58